

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

§. V. De Possessione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

vendi, sed venditionem facultatis consumendi subsequi) esto illa valeret quanti res ipsa, v. g. alienatio floreni pro merce valet floreni aut merce æquivalente: ipsa equidem non potest vendi retenti dominio; cum ipsa consumptio sit domini destructio. Non est tamen necesse, ut destructio fiat immediate per illum qui est dominus: cum famulus alienet pecuniam heri sui aliquid emendo & solvendo. Idemque est in destructione rei immobilis v. g. domus; quæ pariter fit altero quidem domino existente & consentiente, non tamen dominium retinente, sed per hoc ipsum amittente. Sicut Abraham immolando Isaac non fuisse dominus vitæ filii, sed tamen destructor ex licentia supremi Domini. Accedit, quod admittant Adversarii dominium separari ab actuali usu rei non uno actu consumptibilis, qualis est vestis, calculus &c. & tamen in singulis usibus aliquid rei consumitur ac detetur. Igitur si ne hujus quidem particula, quæ ipso usu teritur fiat, dominus religiosus aut Franciscanus qui re tali utitur: quid ni idem sit, etsi tota uno actu consumatur?

teria ingereret, nulla urgebat virtutis species, aut necessitas similia scripsisse. Interina Deus, in viris Religiosis præsertim, augeat spiritum sanctæ intelligentiæ & intimæ charitatis. De cetero nos mordendi alios, & maxime integras Religiones, consuetudinem non habemus: sed neque Ecclesia Dei.

§. V.

De Possessione.

INTER jura etiam solet recenseri possessio; etsi dari possit jure destituta, utpote à parte rei injusta. Varios saltem juris effectus habet, præsertim in ordine ad comparandum dominium. Unde de ea hic non inutiliter Doctores tractant.

61.

Possessio juxta Etymologiam vocis dicitur quæ sedium (non rectè aliqui, pe-
dum) positio, quasi possidere sit verbum compositum ex ponere & sedere. Rectius fortasse derivatur ex posse & sedere; quasi possidens sit potens sedere, uti dicitur quis compos vel impos mentis. Capitur autem aliquando pro ipsa re, cui insistitur, seu quæ possidetur: aliquando, & frequentius pro actuali insistentia rei. Definiturque communiter detentio rei (supple tamquam suæ) corporis, animi & juris adminiculo.

Possessionis etymologica ratio.

Ejus descriptio.

Detentio hæc etiam comprehendit apprehensionem, quæ est inchoata quædam detentio. Potestque fieri tum per nos, tum per alios, qui nostras vices in eo suppleant, ut per servum, aut filium non emancipatum (etiam si nos nec opere, nec animo rei incumbamus) per curatorem, tutorem, procuratorem seu mandatarium, colonum, depositarium, & res nostro nomine possidentes; qui proinde non nisi improprie eas possidere censentur.

62. Qui requirit detentionem, per quos faciendam.

Corporis autem adminiculo tunc detinetur res, quando ipsa secundum se, vel secundum partem aut aliquid in quo censetur contineri, corporaliter apprehenditur contactu, aspectu, ingressu, aut simili modo.

63. Varii modi apprehensionis.

Varii etenim sunt apprehensionis, atque adeo possessionis acquirendæ modi, scilicet apprehensio vera, ficta, & juridispositio. Apprehensio vera fit manibus vel pedibus. Hæc necessaria est ad acquirendam possessionem rei non habentis dominium, ut ferarum, gemmarum &c. Item quando quis vult vi possidere. Apprehensio ficta locum habet, quando res habet possessorem, & ab eo vel à judice traditur, absque vera tamen & reali apprehensione. Hujusmodi traditio fit variis modis. Primò, si antiquus possessor tradat claves domus in conspectu positæ, in qua sunt merces tradendæ: dum enim alter apprehendit claves, censetur res intus conditas apprehendere. Secundò, juxta Lessium, Lugo & alios, si tradat scripturam

Apprehensio vera, qua, & quando necessaria. Apprehensio ficta quibus modis contingat.

60. Iudicium de doctrina Cajusdam Neoterici.

Novissimè incidi in Neotericum quemdam To. 5. Theol. Tract. de Jure & Just. d. 2. dub. 3. qui pleraque satis, ne dicam nimis strictim, hanc verò materiam fuse expendit, novam sibi visus adinvenisse distinctionem, stylo & menti Pontificum, Doctorum ac Religionis contrariam, per cujus latus ipsam quoque Pauperum Religionem impetit. Cujus etiam altissimam paupertatem discutens d. 7. dub. 4. frivola quædam contra illam sibi objicit argumenta: ad quæ tamen non solum frigidè, sed frivole, nec sufficienter pro honore Religionis respondet. Non fert quidem brevitatis nobis præfixa, & commodis nostræ Scholæ necessaria latiores digressiones: spero tamen fore, qui, si operæ pretium videatur, oportuno tempore faciat satis. Pro nunc, quantum ad præsentem materiam, per præmissa sufficienter (in quo iudicium candidi Lectoris imploro) partim refutata, partim soluta sunt, quæ iste allegat, & quæ speciem cujus difficultatis habere possent. Quod autem verba Nicolai III. successoris Joannis XXII. sive auctoris Extravag. Ad conditorem (successorem appellat: alioquin fuit prædecessor, & quidem mediantibus septem aliis Pontificibus) allegat; mirandum sanè: cum verba quasi ipsissima sint ex S. Bonaventura Apol. Paup. Resp. 4. c. 2. desumpta; quem proinde pari, id est, nullà ratione allegare pro se potuisset. Vide dicta 256. Quantum verò attinet ad ea, quæ posteriori loco sibi contra Paupertatem altissimam objicit, sufficientissima solutio peti potest ex iis, quæ Regulæ declaratores Pontifices, & ejusdem Expositores tradunt. Credo equidem virum non tam ex malevolentia, quam ex ignorantia Status nostri (cui ut se in hujusmodi ma-

Herincx Sum. Theol. Pars III.

scu instrumentum, quo conficit de titulo & iure quo rem possidebat, animo possessionem transferendæ & alter sic acceptet, eo ipso acquirit hic rei possessionem: secus est iuxta *Wiggers Tr. 1. c. 6. dub. 6.* spectato iure communi de traditione solius instrumenti contractus, v.g. venditionis. Sed & *Wesenzus ad ff. de acquir. possess. num. 6.* referens alios, censet possessionem non sufficienter probari instrumentis, etsi super traditione factis, quasi his solum intelligatur facta apprehendendi potestas. Tertio, si eminus vel cominus ostendat fundum, dicatque se tradere possessionem, & alter dicat se acceptare: oculi enim sunt velut longæ manus, quibus res visæ quasi contrectantur. Quarto, quando post contractum consentiente venditore apponitur custodia nomine emptoris, vel novi possessoris. Quinto, quando venditor vel dator constituit se ipsum possessionem rei absentis nomine emptoris vel donatarii. Quod Jurisperiti vocant tradere & acquirere possessionem per clausulam Constituti. Sexto, quando venditor constituit se conductorem rei venditæ, censetur emptorem eo ipso statuere possessorem. Eadem apprehensio facta habet locum in bonis incorporalibus, quæ stylo Jurisperitorum dicuntur quasi possideri, v.g. servitutes, beneficia &c. Sic beneficii possessio capi solet per installationem in choro; alia iura, per eorumdem exercitium.

64.
Iuris dispositione confertur possessio sine apprehensione alterutra.
V. *ius Belgii.*

Juris dispositione denique confertur possessio sine apprehensione vera vel ficta in casibus à iure præscriptis, qui maxime dependent à cujusque patriæ consuetudine. Prout usu Belgico possessio mortui censetur continuari in quovis herede, iuxta *Valerium Andream in Notis ad Instit. de heredum qual. & diff. num. 5.* Contendit quidem *Aretinus* non acquiri possessionem sine vera vel ficta apprehensione. Contra quem insurgit *Coyarruvias lib. 3. Var. Resol. cap. 5.* sed notat *Wiggers c. 6. dub. 6.* videri questionem de nomine, eò quòd *Aretinus* inter actus fictos apprehensionis etiam ipsam Legis constitutionem comprehendere velit. Sed hic modus loquendi est minus utilis; etsi nil falsi contineat.

Controversia nominata de hæc.

65.
Qualiter requiratur animi & iuris adminiculum.

Animi præterea adminiculum adesse debet: ubi enim non est animus retinendi rem tamquam suam, non est proprie dicta possessio, v.g. colonus non possidet proprie agrum alienum, quem pro alio colit. Additur in descriptione iuris adminiculo, non quòd jus approbare debeat detentionem nostram tamquam justam, cum etiam injusta detentio rei alienæ, etenim si vere possidet bona furtiva, animo eam sibi appropriandi possit esse vera possessio (quam proinde *Bartolus ad L. 1. ff. de acquir. vel amitt. possess.* non rectè definit esse jus insistendi rei tamquam suæ) sed

quod ius debeat non, obistere tollendo ab apprehensione corporali rei cum animo retinendi ut suam energiam, sive rationem possessionis; prout impedit ne detentio rei sacra, et loci religiosi, facta à laico, censetur possessio. Quare detentio rei, solius corporis aut etiam corporis & animi adminiculum, non autem iuris, est possessio merè naturalis (in qua tamen distinguenda à civili non omnes consentiunt, ut videre est apud Jurisconsultos & Theologos) non civilis.

Corro multum emolumentum fert secum possessio civilis. Nam in primis, si sit bona fidei, parit præscriptionem, id est, facit ut res quæ non est tua, elapso certo tempore fiat tua, & omnes fructus percepti. Secundo, si oboriatur dubium de rei dominio, adhibita morali diligentia, & tamen remanente adhuc dubio, melior est conditio possidentis. Tertio, in iudicio parit ordinariè præsumptionem domini. Unde possessor regulariter non debet probare rem esse suam, sed is qui eam repetit: qui nisi sufficienter probet, nihil contra possessorem obtinebit. Quarto, potest ex iure communi possessor vi suam possessionem tueri, *L. 3. ff. de Vi, & de Vi armata.* Immo etiam sibi creptam armis, potest per arma recuperare, modò id faciat statim, & non ex intervallo (ut habetur *L. cit.*) id est, quàm primum potest spectata rei difficultate & aliis circumstantiis.

Forma probandæ possessionis varia est. Puta ex perceptione fructuum aut pensionum, censuum & collectarum solutione, aliorumque possessionis actuum demonstratione, viciniæ scientiæ, testibus, qui deponunt vidisse possideri, & aliis modis, &c. quibus *Wesenzus in ff. de acquir. vel amitt. possess. num. 6.* & alii Jurisconsulti, quos citat.

Amisso possessionis secundum iura diversimodè contingit: rei quidem mobilis per furtum, rapinam aut fraudem, vel per fugam, si sint animalia insueta redire, vel per amissionem, si res in domo non inveniatur: immobilis vero seu soli, per violentam occupationem, etiam nobis absentibus, si reversi aut repellamur, aut vim metuentes sponte cedamus. Amittitur præterea possessio, si per inundationem occupetur res: si fiat res sacra aut religiosa: si prætor aut iudex possessionem auferat, vel alium in eam mittat: si quis absit longo tempore: si quis alieno nomine se possidere constituat, similijæ facto proprio alteri possessionem tradat seu relinquat: voluntas enim cujusque in similibus rata habenda est. Denique ex variis aliis causis, uti acquiri, sic amitti possessio potest. Videri possunt Jurisconsulti in *ff. de acquir. vel amitt. possess. Lessius l. 2. c. 3. dub. 12.* & alii Theologi.

In ma-

69. Loco interdicti Uti possidetis in Belgio est manutentia.

Ordo ibidem procedendi in possessorio.

70. In causis signanter beneficiabus.

In materia possessionis iure Cæsareo Interdictum de Interdictis variam erat genus interdictorum, sive ad adipiscendam, sive ad retinendam, sive ad recuperandam seu redintegrandam possessionem contra spoliatorem possessionis, quæ spoliatio ante omnia est restituenda, priusquam de principali seu petitorio agatur. Moribus nostris, si de possessione controversia oriatur, peti solet & cõcedi mandatũ retinendæ possessionis, quod manutentia vocant, & respondet Interdicto Uti possidetis, de quo *Interd. sup.* Ad quod proceditur summarie, & sine strepitu iudicii, inspecto actu possessionis. Parte vero se opponente proceditur ad iudicium possessorium plerumque (quod & ordinarium) in quo servato ordine juris diligentius expenduntur omnia, adhibita plenâ causæ cognitione, & quis in possessione potior esse debeat definitur, adjudicatur ei possessio, ac relicta libertate procededi ad petitorium, in quo de proprietate agitur. De quibus plura vide apud *Valerium Andream in Novis ad Institut. de Interdictis.* Ubi in fine querit, an possessorium possit cumulari cum petitorio, id est, utrumque simul uno libello proponi, & peragi. De quo etiam *Zoerius in ff. de iudicis num. 7. & seq.*

Mores porro Belgii non admittunt, teste *Zypeo in Not. Jur. Belg. Tit. de causa possess.* ut possessorium alibi tractetur, quam apud Regios iudices, & in beneficiabus pendente ibidem possessorio, non potest coram Ecclesiastico de petitorio cognosci: sed demum lite ibi finita, & plenè executioni mandata sententiã. Attamen in materia civili in consiliis, possessorium retinendæ, totumque jus proprietatis nonnumquam simul deducitur. A sententiã etiam possessoria ad supremum usque tribunal regium provocatur, non tamen à momentanea, quam recedentiam vocant. Ita *Zypeo*. Mos autem Ecclesiasticus quoad possessorium in tribunali sæculari tractandi, à *Covarruvia* reprobatur, ab aliis admittitur. Vide *Zoerium sup. n. 81.*

QUESTIO IV.

Quibus Generatim competat dominium, & in Quæ?

71. Solæ natura intellectiva est capax domini.

Dico I. Soli naturæ intellectuali potest competere dominium. Ita communiter omnes Doctores. Ratio est: quia intellectus & voluntas libera est radix domini, eoq; carentes ex natura sua nequeunt exercere actus juris seu domini, v.g. disponere pro nutu de rebus, quæ sub dominio cadunt, alienare seu donare, exigere aliquid tamquam sibi debitum, vindicare rem contra injustos in valores; quos à iustis procedentibus non nisi intellectus naturalis

Herincx Sum. Theol. Pars 111.

ra discernit &c. Unde præfecturam hominis super cetera animalia fundari in prædicta naturæ intellectualis excellentiã, colligitur ex *Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram* (quæ in intellectu & voluntate fundatur) & præstis piscibus maris &c.

Dico II. Non requiritur tamen usus actualis rationis ad dominium: etsi requiratur ad dominium expeditum seu ad usum illius. Prima pars patet: quia parvuli seu infantes, amentes, dormientes, ebrii sunt aut manent domini bonorum: carentia enim ista usus rationis per accidens se habens, non impedit ea, quæ naturæ insunt per se. Secunda pars patet: quia actus domini exigunt libertatem, ut patet ex præmissis. Utrumque hoc satis clarè exprimitur ad *Gal. 4. Quanto tempore heres parvulus est, nihil (quoad usum scilicet) differt à servo, cum sit Dominus omnium*, quantum ad proprietatem.

72. Usus actualis rationis non requiritur ad dominium sed ad eius usum.

Dico III. Deo competit essentialiter, inabdicabile, & solutissimum dominium in omnes creaturas. Nam ratione creationis & conservationis potest gubernare, & disponere de quavis re tamquam sua, sic etiam ut nullum possit à suo dominio emancipare, uti nec à sua creatione, conservatione & gubernatione. Quare *Psal. 113.* dicitur: *Cælum celsi Domino: terram autem dedit filius hominum*, ita scilicet hanc eorum dispositioni relinquendo, ut ipse maneat supremus Dominus etiam terræ, & omnium quæ in ea sunt, iuxta illud *Psal. 23. Domini est terra & plenitudo ejus: orbis terrarum, & universi qui habitant in eo.* In quo fundatur, quod Deus non possit debito iustitiæ strictè dictæ obligari alicui creaturæ ad aliquid tribuendum vel non auferendum. Vide dicta *Tract. de Deo, Uno disp. 7. quest. 7. num. 58 & 59. & Tract. de Incarn. disp. 2. q. 4. s. 5.*

73. Dominium inabdicabile in omnes creaturas qui Deo competat.

Dico IV. Angelis competit dominium in suos actus liberos, de quibus utique disponunt tamquam de re sua. Ita Doctores communiter. Merito his additur dominium in famam & honorem: habent enim dominium in illum non minus quam homines. Atque esto quod non, saltem habent sine dubio jus, ne lædatur, sicut injustus esset, & ad restitutionem teneretur, qui detraheret famæ vel honori Angelorum.

74. Quorum dominium competit Angelis.

Quantum tamen attinet ad res corporales, non constat aliud, quam quod sint administratorii Spiritus in ministerium missi à Deo; cujus veluti delegati administrant, tum cælestia, tum sublunaria. Quamvis non repugnet, quo minus Deus illis concefferit (quod cum fecisse nullo indicio constat) dominium in hæc præsertim sublunaria, dominium (inquam) velut altum; quod consistat cum dominio inferiori hominum ad se invicem

